

چگونگی ظهور اشیاء - قسمت سوم

تا به حال در مطالب گوناگونی از جمله در مباحث چگونگی ظهور اشیاء، به دو جهت اثر، یعنی جهت من ربه و جهت من نفس اشاره داشتیم، در ادامه این مطلب نیز مفصل تر به این مبحث خواهیم پرداخت.

همانطور که گفتیم هر اثری دو جهت دارد:

جهتی رو به مؤثر (فاعل، رب، پروردگار) که مثال و ظهوری از او در اثر است، چنانکه در حدیث قدسی می فرماید (یا آدم روحک من روحی و طبیعتک علی خلاف کینونتی) و امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید (القی فی هویتها مثاله و اظهر عنها افعالها) و این مثال پروردگار همان جهت رو به رب است که تمامی ظهورات از اوست، همانگونه که در دعای عرفه میخوانیم (ا یکون لغیرک من الظهور ما لیس لک حتی یکون هو المظهر لک).

و جهت دیگر اثر، جهت رو به نفس و خودیت و هویت اوست که ظهوری برای آن نیست.

این دو جهت متحد و متداخل هستند و اینطور نیست که تا یک جایی جهت نفس باشد و از آن به بعد جهت رب. و چگونگی تداخل این دو، مانند دو مثلث متداخل است.

مانند تصویر مطلب، به طوری که با صعود یا نزول هر کدام جهت مخالف تقویت شده و خود تضعیف میشود. و چیزی از جهت رب نیست مگر اینکه جهت نفسی دارد، و چیزی از جهت نفس نیست مگر اینکه جهت ربی دارد. همچنانکه امام رضا علیه السلام فرمود (و لَمْ یَخْلُقْ شَیْئاً فَرْدًا قَائِمًا بِنَفْسِهِ دُونَ

غَيْرِهِ لِلَّذِي أَرَادَ مِنَ الدَّلَالَةِ عَلَى نَفْسِهِ وَ إِثْبَاتِ وُجُودِهِ). لذا جهت رب، قائم به جهت نفس است برای ظهور داشتنش، و جهت نفس قائم به جهت رب است به قیامی تحققی.

چرا که اگر جهت نفس نبود، جهت رب (که مثال رب بوده و مانند او پنهان از درک دیده هاست) برای حواس ظاهر نمیگردید و این از ضعف او نیست بلکه به علت شدت ظهورش می باشد، چرا که حواس ما اشیاء را با حدودی که دارند درک میکند و اگر شیئی در ظهور خود حدی نداشته باشد قابل درک نخواهد بود. از این جهت در حدیث قدسی میفرماید (كُنْتُ كَنْزاً مَخْفِياً فَأُحْبَبْتُ أَنْ أُعْرَفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِكَيِّ أُعْرَفَ) یعنی: همان حدود خلقیه و جهات من نفس را خلق نمود تا اینکه به آنها و برای آنها تجلی کند، و (لکی اعراف) یعنی در آن حدود و به آن حدود.

بنابر این هر چه آن ظهورات به حدود نفس نزدیک تر شده و کثیف تر باشد ادراکش برای حواس ما بیشتر میشود، و هر چه آن حدود وسیع تر و لطیف تر باشد، آن ظهورات برای حواس ما مخفی خواهند شد (مانند افلاک).

نتیجه اینکه: اگر خلق یا جهت خلق نباشد، رب یا جهت رب به سبب فرط ظهور مخفی میماند، و دانستیم که ظهور برای این حواس محدود، جز با تجلی در حدود میسر نمیشود، و هر چه حدود غلیظ تر باشند ظهور آشکار تر خواهد بود. مانند خورشید که مادامیکه بر شیئی کثیف نتابد نورش آشکار نخواهد شد و به همین جهت خارج از جو زمین را تاریک میبینیم.

حال حدود و تقدیر هایی که جهت نفس دارای آن هاست عبارت اند از:

1- وقت

2- مکان

3- جهت

4- رتبه

5- کمیت

6- کیفیت

ادامه مطلب را در هفته بعد دنبال کنید...